ואמר רב דימי אמר רבי אלעזר עשו כו'. תע"ג דקתני שיר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין הוא הדין אם שיר מטלטלין כל שהוא דעבדא נמי כמטלטלי דמי שהרי אינו ממוכר לקרקע וקרו ליה בני אדם מטלטלי. אלמא תע"ג דקתני קרקע ולא דוקא אלא הוא הדין למטלטלי ומתניתין נמי מטלטלי כדי פרנסתו כמקרקעי כדי פרנסתו דמי: **ולא עשו מטלטלי שיור אלא כתובה.** דתנן גבי דהיא נמסר פאה [פ"ג מ"ו] וכפרקין דלעיל (קנב.) מיתיבין לה ופרכינן לה הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה ואית דמוקי לה התם בשותפת ופירש רש נתמן כיון שעשאה שותפת בין הבנים אבדה כתובתה דההיא קרקע כל שהוא שייר לה אלא נתן לבניו ממלא כתובתה ודוקא קרקע כל שהוא אבל שייר לה וכתב לה מטלטלין כל שהוא לא אבדה כתובתה עיקרא גובה ממקרקעי ולא ממטלטלי (ג) במסכת כתובות הלכך אמקרקעי סמכה דעתה ולכך לא עשו מטלטלין שיור לכתובתה אם שייר לה הבעל מטלטלין ונתן לה כשמילק נכסיו לבניו וכתב לאשתו מטלטלין כל שהוא לא אבדה כתובתה: **אמר ליה רב יוסף לאביי.** לעולם אימא לך כל היכא דתני קרקע דוקא הוא והכא גבי עבד היינו טעמא דלאו דוקא דבדין הוא דלא איכפת ליה לתימני מקרקעי אלא מטלטלי הוה ליה לתימני בהדיא: **ואיידי דקסבר ריש.** במסכת פאה ר' עקיבא אומר קרקע כל שהוא חייבת בפאה ובכבורים ולכתוב עליו פרוזבול ולקנות עמהם נכסים שאין להם אחריות בבסף ובשטר ובחזקה משום הכי קתני קרקע דקאמר תנא קמא שיעורא רבה אמר איהו נמי שיעורא זוטרא קרי לה כל שהוא: פשיטא אמר (ה) מטלטלי לפלניא הכל מאני תשמישתיה קני לבר מחטי ושערי כל מטלטלי לפלניא אפי' חטי ושערי ואפילו ריחים העליונה קנה לבר מריחים התחתונה כל דמטלטל אפי' ריחים התחתונה קני איבעיא להו עבדא כמקרקעא או כמטלטלא דמי אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי תא שמע המוכר את העיר מכר בתים שיחין ומערות ומרחצאות ובית הבדין ובית השלחין אבל לא את המטלטלין ובזמן שאמר היא וכל מה שבתוכה אפילו היו בה בהמה או עבדים הרי כולן מכורין אי אמרת בשלמא כמטלטלא דמי משום הכי לא מיזדבן ברישא אלא אי אמרת כמקרקעא דמי אמאי לא מיזדבן ואלא מאי כמטלטלא דמי מאי אפי' [אלא] מאי אית לך למימר שאני מטלטלא דנייד ממטלטלא דלא נייד אפי' תימא כמקרקעא דמי שאני מקרקעא דנייד ממקרקעא דלא נייד א"ל רבינא לרב אשי תא שמע הכותב (לעבדו כל נכסיו) יצא בן חורין שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין ר' שמעון אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן ואמר רב דימי בר יוסף אמר רבי אלעזר עשו מטלטלין שיור אצל עבד ולא עשו מטלטלין שיור אצל כתובה ואמר ליה רבא לרב נחמן מאי טעמא עבדא מטלטלא הוא ומטלטלא למטלטלא הוי שיור וכתובת אשה מקרקעא הוא ומטלטלא למקרקעא לא הוי שיור אמר

ואמר רב דימי בר יוסף אמר ר' אלעזר [א]עשו מטלטלין שיור אצל עבד [ב]ולא עשו מטלטלין שיור אצל כתובה התם בדין הוא דלא ליתני קרקע ואיידי דתנא רישא [ג]רבי עקיבא אומר קרקע כל שהוא חייבת בפאה ובבכורים ולכתוב עליהם פרוזבול ולקנות עמהם נכסים שאין להם אחריות בבסף ובשטר ובחזקה משום הכי קתני קרקע [ד]וכל היכא דתני כל שהוא לית ליה שיעורא והא תנן [ה]רבי דוסא בן הרכינס אומר חמש רחלות גוזזות מנה [ו] מנה ופרס חייבות בראשית הגז וחכמים אומרים [ז]חמש רחלות גוזזות כל שהן ואמרינן [ח]וכמה כל שהן אמר רב [ט]מנה ופרס ובלבד שיהו מחומשות התם בדין הוא דלא ליתני כל שהוא ואיידי דקאמר תנא קמא שיעורא רבה אמר איהו נמי שיעורא זוטרא קרי לה כל שהוא: פשיטא אמר (י) מטלטלי לפלניא [יא]כל מאני תשמישתיה קני לבר מחטי ושערי [יב]כל מטלטלי לפלניא אפי' חטי ושערי ואפילו ריחים העליונה קנה לבר מריחים התחתונה [יג]כל דמטלטל אפי' ריחים התחתונה קני איבעיא להו עבדא כמקרקעא או [יד]כמטלטלא דמי אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי תא שמע [טו]המוכר את העיר מכר בתים שיחין ומערות ומרחצאות ובית הבדין ובית השלחין אבל לא את המטלטלין ובזמן שאמר היא וכל מה שבתוכה אפילו היו בה בהמה או עבדים הרי כולן מכורין אי אמרת בשלמא כמטלטלא דמי משום הכי לא מיזדבן ברישא אלא אי אמרת כמקרקעא דמי אמאי לא מיזדבן ואלא מאי כמטלטלא דמי מאי אפי' [אלא] מאי אית לך למימר שאני מטלטלא דנייד ממטלטלא דלא נייד אפי' תימא כמקרקעא דמי שאני מקרקעא דנייד ממקרקעא דלא נייד א"ל רבינא לרב אשי תא שמע [טז]הכותב (לעבדו כל נכסיו) יצא בן חורין שייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין ר' שמעון אומר לעולם הוא בן חורין עד שיאמר כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן ואמר רב דימי בר יוסף אמר רבי אלעזר עשו מטלטלין שיור אצל עבד ולא עשו מטלטלין שיור אצל כתובה ואמר ליה רבא לרב נחמן מאי טעמא עבדא מטלטלא הוא ומטלטלא למטלטלא הוי שיור וכתובת אשה מקרקעא הוא ומטלטלא למקרקעא לא הוי שיור

קרקע כל שהוא חייבת בפאה כו'. לעיל בשלהי לא יחפור (דף מ.) פירשתי לה: **וכל היכא דתני כל שהוא לית ליה שיעורא והא תנן כו'.** ותע"ג דקרקע כל שהוא חייב בפאה היינו כל שהוא דוקא כלאמרינן לעיל בפרק לא יחפור (דף מ. ופס: ד"ה בחטה) היינו משום דמסתבר טפי הכי וכקדושין פ"ק (דף כו.) האלכתי שם בדיני כל שהוא: **וכמה כל שהוא אמר רב מנה ופרס.** ואם תאמר מאי מקשה ליה והלא ודאי הוא מולק על רב דלעיל וי"ל דהכי קאמר מי פליג על רב בכל הני: **מנה ופרס.** שיעור דרבנן ור' דוסא לא יליפינן מנא (ט) ליה: **ואיידי** דקאמר תנא קמא שיעורא רבה אמרי אינהו שיעורא זוטא. והא דתנן (כלים פ"ה מ"ח) תנור תחלתו מרבעה וסופו כל שהוא ואמרינן (חולין דף קכד.) מאי כל שהוא טעם מיכל (ו) למימר דאיידי דנקט שיעורא רבה נקיט נמי שיעורא זוטא: **עבדא** כמקרקעי דמי או כמטלטלי דמי. לענין מילי דרבנן מינכי ליה אבל בתלמוד לתוריתא פשיטא דאיתקוש לקרקעות כדפי' לעיל בפרק המוכר את הבית (דף מח.) על הן מילתא:

אמר

ואמר רב דימי אמר רבי אלעזר עשו כו'. תע"ג דקתני שיר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין הוא הדין אם שיר מטלטלין כל שהוא דעבדא נמי כמטלטלי דמי שהרי אינו ממוכר לקרקע וקרו ליה בני אדם מטלטלי. אלמא תע"ג דקתני קרקע לאו דוקא אלא הוא הדין למטלטלי ומתניתין נמי מטלטלי כדי פרנסתו כמקרקעי כדי פרנסתו דמי: **ולא עשו מטלטלי שיור אלא כתובה.** דתנן גבי דהיא נמסר פאה [פ"ג מ"ו] וכפרקין דלעיל (קנב.) מיתיבין לה ופרכינן לה הכותב נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה ואית דמוקי לה התם בשותפת ופירש רש נתמן כיון שעשאה שותפת בין הבנים אבדה כתובתה דההיא קרקע כל שהוא שייר לה אלא נתן לבניו ממלא כתובתה ודוקא קרקע כל שהוא אבל שייר לה וכתב לה מטלטלין כל שהוא לא אבדה כתובתה עיקרא גובה ממקרקעי ולא ממטלטלי (ג) במסכת כתובות הלכך אמקרקעי סמכה דעתה ולכך לא עשו מטלטלין שיור לכתובתה דאם שייר לה הבעל מטלטלין ונתן לה כשמילק נכסיו לבניו וכתב לאשתו מטלטלין כל שהוא לא אבדה כתובתה: **אמר ליה רב יוסף לאביי.** לעולם אימא לך כל היכא דתני קרקע דוקא הוא והכא גבי עבד היינו טעמא דלאו דוקא דבדין הוא דלא איכפת ליה לתימני מקרקעי אלא מטלטלי הוה ליה לתימני בהדיא: **ואיידי דקסבר ריש.** במסכת פאה ר' עקיבא אומר קרקע כל שהוא חייבת בפאה ובכבורים ולכתוב עליו פרוזבול ולקנות עמהן נכסים שאין להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה דההיא קרקע כל שהוא שייר לה אלא נתן לבניו ממלא כתובתה ודוקא קרקע כל שהוא אבל שייר לה וכתב לה מטלטלין כל שהוא לא אבדה כתובתה עיקרא גובה ממקרקעי ולא ממטלטלי (ג) במסכת כתובות הלכך אמקרקעי סמכה דעתה ולכך לא עשו מטלטלין שיור לכתובתה דאם שייר לה הבעל מטלטלין ונתן לה כשמילק נכסיו לבניו וכתב לאשתו מטלטלין כל שהוא לא אבדה כתובתה: **אמר ליה רב יוסף לאביי.** לעולם אימא לך כל היכא דתני קרקע דוקא הוא והכא גבי עבד היינו טעמא דלאו דוקא דבדין הוא דלא איכפת ליה לתימני מקרקעי אלא מטלטלי הוה ליה לתימני בהדיא: **ואיידי דקסבר ריש.** במסכת פאה ר' עקיבא אומר קרקע כל שהוא חייבת בפאה ובכבורים ולכתוב עליו פרוזבול ולקנות עמהם נכסים שאין להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה דהיי כולהו מנה ופרס. אמאמר מאה זוז, עשרים וחמשה סלעים, הרי ל"ז סלעים וחצי (שם). מכר בתים. דנכסים בכלל עיר, ומכר את המלאים לא אתעקרן לגמרי, דהיינו עיקר עיר, דעיר משמע חיל העיר (לעיל סח.), ובית השלחין. שתן לעיר ושמוכין לעיר (שם). אבל לא את המטלטלין. מאני תשמישתיה, כגון מנור וכיוצא וכל הני מטלטלין דלעיל דלמתן הכו לא מכר, וכ"ש מיני השערי (שם). אפילו היו בה בהמה או עבדים. אין נקראין מאני תשמישתיה, ומאחר שהן מוכרין כ"ש מיני השערי ושקף חבב דהוו מטלטלין דלא נייד כדמוכח נמי (שם). הכותב כל נכסיו לעבדו. רמה לעיל קמט ב.

רבינו גרשום

שייר: אמר ר' אלעזר עשו מטלטלין שיור אצל העבד, דאי שייר מטלטלין כל שהן אינא למימר דהעבד שייר ולא יצא בן חורין אלמא אע"ג דקתני קרקע לאו דוקא קרקע ואם שייר מטלטלין ה"נ דהוי שיור כקרקע. והא משנה הכותב כל נכסיו לעבדו בפאה היא: ולא עשו מטלטלין שיור אצל כתובה. דקי"ל כתובה מסקרקע גביא ותנן הכותב כל נכסיו לבניו וכתב לאשתו קרקע כל שהוא אבדה כתובתה דחלק לפניה לבניו והיא שותקת. אם שייר לעצמו קרקע שלא כתב הכל לבניו ואע"פ שכתב לה עם בניו קרקע כל שהוא לא אבדה כתובתה דהאי דשותקת סמכה דעתה לנכסות מההוא קרקע דשייר לעצמו. אבל אי לא שייר לעצמו אלא

מסורת הש"ס

(א) קדושין כו. לעיל מ. פאה פ"ג מ"ו. (ב) [עי' תוס' מנחות לט. ד"ה שיני גרדומין].
(ג) חולין קלה., (ד) [חולין קלו: פירוכין יד: וס"ג]. (ה) לעיל סח. (ו) [לעיל קמט: וס"ג].
(ז) [ע"ל כל בכסיו לעבדו].
(ח) [ויקרא יט]. (ט) [דברים כו], (י) [ניעין ל.]. (כ) [ספס].
(ל) [שיך לע"ב].

גליון הש"ס

גמרא אלא מאי את"ל לשמי כו'. ב"ק דף יג ע"ב: תוס' ד"ה ובל בו' בל שהוא דוקא. לא יתעסר מאי קושיא מה פשיטא דכמה פעמים כ"ש הוא דוקא וכי שיין לומר דמוכרת לומר דלאו דוקא אלא דפרכינן על ר"י דייק מלשון כ"ש הא מלינו לפעמים כ"ש לאו דוקא:

הגהות הב"ח

(א) גמרא נחתום מנה ופרס מנה ופרס פירוש: (ב) שם פשיטא אמר מטלטלאי לפלגיא וכו' כל מטלטלאי לפלגיא וכו' אפי' ריחים המתחתונה קני: (ג) רשב"ם ד"ה ולא פשו וכו' ולא ממטלטלי כדאמר נמנ' כתובות: (ד) ד"ה לאיבעיא להו וכו' דלכל מילי דלמוריתא: (ה) תוס' ד"ה מנה וכו' מנא להו הש"ס: (ו) ר"ה ואיידי וכו' איכא נמי למימר דאיידי:

מוסף רש"י

ולכתוב עליהם פרוזבול. דאמרינן בנמ' ניעין (לא.) אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע ואם יש קרקע כל שהוא אינה כותבין עליו פרוזבול אף מהוג גדול ויש לא משמטו שביעית, דמי מקום הלא פרוזבול אינו מעכבת קרקעות מקום, דמלוה המלויה היא (קדושין כו: וכעי"ז לעיל כז. בארוכה).
מנה מנה ופרס. כל אחת מנה אחד ונלוה מהכי לא חסיב ה, אז פחות אבנאות (חולין קלה.). ובמה כל שהן מנה ופרס. המשמש טוען (שם ל"ה). שיהו מחומשות. לכל אחת מהן שנה קנים אחד היו לה כולהו מנה ופרס. שמנה מאה זוז, עשרים וחמשה סלעים, הרי ל"ז סלעים וחצי (שם). מכר בתים. דנכסים בכלל עיר, ומכר את המלאים לא אתעקרן לגמרי, דהיינו עיקר עיר, דעיר משמע חיל העיר (לעיל סח.), ובית השלחין. שתן לעיר ושמוכין לעיר (שם). אבל לא את המטלטלין. מאני תשמישתיה, כגון מנור וכיוצא וכל הני מטלטלין דלעיל דלמתן הכו לא מכר, וכ"ש מיני השערי (שם). אפילו היו בה בהמה או עבדים. אין נקראין מאני תשמישתיה, ומאחר שהן מוכרין כ"ש מיני השערי ושקף חבב דהוו מטלטלין דלא נייד כדמוכח נמנ' (שם). הכותב כל נכסיו לעבדו. רמה לעיל קמט ב.

רבינו גרשום (המשך)

מטלטלין אבדה כתובתה דלא מצי למימר האי דשתקי דאתנהו מטלטלי סמכה דעתאי דאין כתובה נגבית אלא מן הקרקע והיינו דקאמר ר' אלעזר לא עשו מטלטלי שיור אצל בנין כדי שתהא נוטה מהן: אמר ליה לעולם אימא לך כל היכא דתני קרקע הכי דוקא ולא מטלטלי נינהו. דקשיא לך ממשנה זו ומורכב דימי בר יוסף הא לא קשיא דבדין הוא דלא ליבעי ליה לתימני קרקע גבי עבד כלל אלא איידי דאצטריך ליה למיתני בסיפא קרקע דלא סגי בלאו הכי תנא ליה ברישא ולא משום דוקא. דתנן ר' עקיבא אומר כו'. ולעולם מתני' דקתני קרקע הכי דוקא ולא הוי מטלטלי שיור. ומקשי' אלובא דרב יוסף דמתליף לעיל (מאי שונה) למאן דתני כדי פרנסתו כל שהוא לית ליה שיעורא רבה והתנן חמש רחלות גוזזות מנה ופרס. כלומר כל אחת גוזזת משקל מנה ופרס דהיינו משקל ליטרא וחצי חייב בראשית הגז. והכ"א חמש רחלות גוזזות כל שהוא. ואמרי' מאי כל שהוא ואמר רב מנה ופרס דבין כולן גוזזות משקל ליטרא ומחצה ובלבד שיהו מחומשות שלא תהא בהמה ובהמה גוזזת פחות מחומש של מנה ופרס אלמא אע"ג דקתני כל שהוא אית ליה שיעורא כדאמר מנה ופרס ונבי מתני' אע"ג דקתני קרקע כל שהוא אית ליה שיעורא וקשיא לרב יוסף. ומשני לעולם כל היכא דקתני קרקע כל שהוא הכי דוקא והכא טעמא מאי משום ליה שיעורא איידי דתנא ליה רישא שיעורא רבה חמש רחלות גוזזות מנה ופרס תנא נמי סיפא שיעורא זוטא ולא משום דוקא: שכיב מרע שאמר מטלטלי נתונין לפלוני יהבינן ליה כל מאני תשמישתא. כגון כל תשמישי הבית: לבר מחטי ושערי. דלאו לתשמישי הבית דמיין: אבל אי אמר כל מטלטלי. כל מה שיש לו המטלטל: אפי' ריחים העליונים: דמטלטל הוא לבר מריחים התחתונה. דקבינא בקרקע הוא ולאו מיטלטל. אבל אי אמר כל דמיטלטל כלומר כל דמצי למיטלטל אפי' ריחים התחתונה משום דאפשר לחופרה מן הקרקע והוא מיטלטל: איבעיא להו עבדא כמקרקע. ואי אמר כל מקרקעי לפלוני יהיבנא ליה אפי' עבדא: אי כמטלטלי דמי. ואי אמר כל מטלטלי לפלוני יהבינן ליה עבדא: ת"ש כו'. הנהו כולהו בקרקעות הוו: בית השלחין. מקוה מים שמשקה ממנו בית השלחין: מאי אפי'. הכי צריך ליה למיתני ובזמן שאמר הוא וכל מה שבתוכו היו כה בהמה ועבדים הרי

עין משפט נר מצוה

צא א מרי פ"ז מהלכות עבדים הלכה ט סמג עשין מז טוש"ע יו"ד סי' רמז סעיף מ:
צב ב מרי פ"ז מהלכות זכייה ומתנה הלכה י סמג עשין מב טוש"ע אה"ע סי' קו סעיף כ:
צג ג ד מרי פ"ז מהלכ' מכירה הלכה יג סמג עשין קמג טוש"ע יו"ד סי' שלג סעיף ט:
צד ה ו ז ח מרי פ"ז מהל' זכייה ומתנה הלכה יג יג סמג עשין מב טוש"ע חו"מ סי' רמח סעיף י:

אלו מכורים אלא לאו מדקאמר אפי' מכלל דלאו כמטלטלי דמי: אלא מאי אית לך למימר. הא דקתני ליה בני מטלטלי וקתני אפי'. משום דשאני מטלטלי דנייד כגון עבדים ובהמה דניידי ממטלטלי דלא ניידי משום הכי קתני (נכ') אפי' מטלטלי דניידי כגון עבדים: אפי' תימא כו' מקרקעי דלא ניידי. ומשום הכי לא קתני גבי מקרקעי דמקרקעי דנייד הוא ומשום הכי קתני אפי': מאי טעמא עבדא